



Tasarım odaklı eğitimde yaratıcılığın gelişimi: Öğrenci deneyimleri ve ders katkılarına yönelik nitel bir inceleme

Creative development in design-focused education: A qualitative inquiry into student experiences and course contributions

Hatice YILDIRIM^{1*} Latif Gürkan KAYA² ¹ Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Burdur, Türkiye² Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye

Özet: Bu çalışmanın temel amacı, tasarım odaklı bölümlerde öğrenim gören birinci sınıf öğrencilerinin yaratıcılık süreçlerindeki değişimin hangi etkenler tarafından ne kadar sürede şekillendiğinin ortaya çıkartılmasıdır. İç mimarlık, İç mimarlık ve Çevre Tasarımı ile Peyzaj Mimarlığı programlarında öğrenim gören öğrencilerin yaratıcılık düzeylerinin, aldıkları eğitimin yanı sıra kendi potansiyellerini açığa çıkaran bilişsel ve yaratıcı özellikler ile nasıl desteklendiği değerlendirilmiştir. Tasarım stüdyolarında yaratıcı düşünceyi güçlendirmeye yönelik verilen esnek pedagojik yaklaşımlı eğitim modelleri öğrencilerin tasarım sürecindeki profesyonel becerilerini geliştirmelerine ve onları gelecekteki mesleklerine hazırlamalarına katkı sağlamaktadır. Bu genel hedef doğrultusunda, tasarım bölümlerinde okuyan birinci sınıf öğrencilerinin yaratıcılık gelişim süreleri ve yaratıcı düşünmelerine en çok katkı sağlayan derslerin neler olduğu araştırılmıştır. Tasarım ağırlıklı eğitim alan öğrencilerin yaratıcı düşünmelerinin ve yaratıcılıklarının artırılmasında ilk sırada tercih edilen derslerin stüdyo ağırlıklı tasarım dersleri olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Araştırılmak istenen diğer konu da öğrencilerin yaratıcılıklarının ilerlemeye başladığını düşündükleri sürelerdir ve öğrencilerin bu süreci farklı zaman dilimlerinde deneyimledikleri anlaşılmaktadır. Elde edilecek sonuçların, yaratıcılığın eğitimle ne ölçüde geliştirilebileceğine dair bir perspektif sunması beklenmektedir. Bu araştırmanın, alanla ilgili yapılacak gelecekteki çalışmalara ve günümüz tasarım eğitimine kaynak oluşturması amaçlanmaktadır

Anahtar Sözcükler: Yaratıcılık, iç mimarlık, iç mimarlık ve çevre tasarımı, peyzaj mimarlığı, tasarım eğitimi

Abstract: The primary aim of this study is to identify the factors influencing the development of creativity processes among first-year students in design-oriented programs and to determine the timeframes in which these factors shape their creativity. The study evaluates how the creativity levels of students enrolled in Interior Architecture, Interior Architecture and Environmental Design, and Landscape Architecture programs are supported not only by the education they receive but also by their cognitive and creative traits, which help them unlock their potential. Flexible pedagogical approaches aimed at fostering creative thinking in design studios contribute to the development of students' professional skills in the design process, preparing them for their future careers. In line with this overall objective, the study investigates the development periods of creativity among first-year students in design programs and identifies the courses that most contribute to their creative thinking. The findings indicate that studio-based design courses are the most preferred courses for enhancing creative thinking and creativity among students receiving design-focused education. Another topic of interest in this study is the timeframes in which students perceive their creativity to begin advancing. It was observed that students experience this process within varying time periods. The outcomes of this study are expected to provide a perspective on the extent to which creativity can be developed through education. Furthermore, the research aims to serve as a resource for future studies in the field and for contemporary design education.

Keywords: Creativity, interior architecture, interior architecture and environmental design, landscape architecture, design education

1. Giriş

Yaratıcılık kavramı Latince’de “creare” kökeninden gelmekte ve İngilizce’de “create” sözcüğüyle ifade edilmektedir. Sözcük anlamları ise “yaratmak, üretmek ve yapmak” anlamına karşılık gelmektedir (Andreasen, 2019). Yaratıcılık kavramı literatürde günümüze kadar farklı faktörlerden etkilenecek çok farklı ve geniş tanımlamalarla ifade edilmiştir. Genel yaratıcılık tanımları arasında en çok vurgulanan bileşenler fikirlerin esnekliği, düşüncelerin akıcılığı, yeni ve sıra dışı düşüncelere sahip olunması veya herkesten farklı hayal gücü olarak ifade edilmektedir (Lowenfeld & Brittain, 1987; Yıldırım & Kaya, 2022). Yaratıcılık tanımlarında ortak olarak sıklıkla bahsedilen konuların başında problem çözme (Bayazıt, 2011), yenilik (Chien & Hui, 2010), sıra dışı bir ürün ortaya çıkarma (Sönmez, 1993), entelektüel süreç (Bessis & Jaqui'ye, 1973; Dorst & Cross, 2001; Le Corbusier, 1931) ve yaratıcı bireysel özellikler (Kao, 1991) yer almaktadır. Çeltek ve Sağocak'a (2014) göre yaratıcılık kavramı sanatsal, bilimsel ve yaşam sürecinde kolektif ve duyarlı iç yaşamın farklı şekillerde dışa vurumudur. Yaratıcılığı yüksek bireyler, karşılaştıkları problemleri çözerken en etkili yöntemi belirleme, yeni araçlar geliştirme ve en uygun çözümü üretme konusunda daha başarılıdır (Bayazıt, 2011; Yıldırım & Kaya, 2025).

Her meslek disiplini içerisinde yaratıcı özelliklere ihtiyaç duyulurken tasarım ağırlıklı bölümlerde yaratıcılık mesleğin en büyük gereksinimlerinden biri haline gelmektedir. Kazanılmış tüm bilgi birikimiyle beraber hayal gücünün etkileşimiyle yeni üretimler gerçekleşmekte ya da eskinin daha faydalı ve yeni bir formu yaratılmaktadır. Bu bağlamda tasarım stüdyolarında yaratıcı düşünme süreçlerini analiz eden araştırmalarda artmaktadır (Park & Lee, 2022). Mimarlık ve tasarım eğitiminde yaratıcılığın nasıl geliştirildiğini anlamaya yönelik bir çalışma sunan "Creative Thinking in the Architecture Design Studio: Bibliometric Analysis and Literature Review" başlıklı makale, mimarlık eğitimi alanında yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesi üzerine yapılan araştırmaları bibliyometrik analiz yöntemiyle incelemektedir. 1982 ile 2022 yılları arasında tasarım eğitimiyle ilgili 658 makale analiz edilmiş ve tasarım stüdyolarında yaratıcılığın üç temel perspektif üzerinden incelendiği belirtilmiştir. İlk olarak yaratıcılık kriterleri ve değerlendirme yöntemleri; yaratıcı fikirlerin üretimi ve geliştirilmesi üzerine süreçler; son olarak tasarım stüdyosunda uygulanan pedagojik eğitim yaklaşımları incelenmektedir (Park & Lee, 2022).

Tasarım sürecinde hem çok boyutlu hem de açık uçlu yanıtlarla ilerlenen bir eğitime ihtiyaç duyulmaktadır. Ortaya çıkan ürünün tasarımcının geçmiş bilgi birikimi ile bilişsel kapasitesine bağlı olarak nasıl yorumlanacağı ve somutlaştırılacağı süreç içinde şekillenmektedir. Tasarım bölümlerindeki eğitimde, öğrencilerin sadece derslerde öğretilen bilgileri değil, farklı zaman ve yerlerde kazandıkları deneyimleri de uygulayarak yaratıcı ve özgün çalışmalar üretebilmeleri amaçlanmaktadır. Tasarım stüdyoları, doğaçlama yeteneğinin farkında olmadan açığa çıktığı, yaratıcı gücün serbest bırakıldığı, grup çalışmalarıyla motive edici, esnek, enformel, sıra dışı ve zaman zaman eğlenceli bir çalışma ortamı sunarak bu sürecin merkezi rolünü üstlenmektedir. De Gregorio, De Vita ve Paris'e (2023) göre, tasarım süreçlerinin erken aşamalarında esneklik, kavramsal gelişimi destekleyen en önemli faktörlerden biridir. Düşüncelerin hızlı bir dışa salınımı olarak esneklik, tasarım sürecinde hem problem çözme becerileri hem de yaratıcı düşünme yetisi açısından kritik bir faktördür. Öğrencilerin tasarım sürecinde açık uçlu düşünme ve esnek çözümler geliştirme yeteneği, yaratıcı süreçlerin geliştirilmesine olanak sağlamaktadır. Yaratıcılığın gelişiminde doğuştan sahip olduğumuz genetik mirasımızın yanında içinde bulunduğumuz entelektüel çevre, aile, toplum, aldığımız eğitim, yeni nesil teknolojilerle entegrasyon önemli bir rol oynamaktadır. Sınav odaklı geleneksel eğitim sisteminin aksine özgür düşünmeyi, yeni fikirleri keşfetmeyi teşvik eden yaratıcı eğitim yaklaşımları tercih edilmelidir (Kaya & Bilgiç, 2020).

Türkiye'deki tasarım ağırlıklı lisans programlarında teorik ve teknik derslerin yanında konseptten uygulamaya geçişin öğretildiği proje dersleri de eğitimin omurgasını oluşturmaktadır. Onur ve Zorlu (2017), tasarım stüdyolarında kullanılan eğitim metotlarının yaratıcı düşünce, yaratıcı ürün ve yaratıcı birey özellikleri üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmada düşünsel ve formel metotların stüdyo eğitimine nasıl entegre edildiğini analiz etmişlerdir. İki aşamada gerçekleştirilen araştırmada öncelikle literatür taraması ile yaygın eğitim metotları düşünsel ve formel olmak üzere iki ana gruba ayrılarak belirlenmiştir. İkinci aşamada ise bu metotlar, Torrance Yaratıcı Düşünce Testi'nin sözel ve şekilsel parametreleri (örneğin: akıcılık, esneklik, orijinallik) doğrultusunda incelenmiştir. Çalışma, her bir yöntemin hangi yaratıcılık parametreleri ile ilişkili olduğunu tablo hâlinde göstermiştir. Örneğin, "yaratıcı drama" yöntemi duygusal dışavurum, esneklik ve erken kapamaya direnç gibi parametrelerle ilişkilendirilmiştir. "Zihin haritası" yöntemi ise akıcılık, hikâye ifade edebilme ve içsel görselleştirme gibi bilişsel süreçleri desteklemektedir. Düşünsel metotlar öğrencilerin hayal gücü, orijinallik ve soyutlama yeteneklerini geliştirirken; formel metotlar ise üç boyutlu düşünebilme ve biçim–içerik ilişkisi kurabilme becerilerini desteklemektedir. Ayrıca, öğrencilere uygulamalı süreçlerde esneklik ve çok yönlülük kazandırdığı sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak, tasarım stüdyosu ortamlarında hem düşünsel hem de formel yöntemlerin birlikte ve stratejik şekilde kullanılmasının öğrenci yaratıcılığını bütünsel olarak geliştirdiği görülmektedir. Stüdyo eğitimi yalnızca ürün odaklı değildir ve öğrenme biçimlerine odaklanan deneyimsel bir pedagojik model olarak yeniden yapılandırılması gerekmektedir (Onur & Zorlu, 2017).

Çağdaş teknolojik gelişmeler, bilhassa tasarım odaklı disiplinlerde eğitim gerekliliklerinin dönüşümünü köklü bir şekilde etkilemektedir. Bu bağlamda, geleneksel eğitim yaklaşımlarının ötesine geçilmesi gerekmektedir. Son dönemlerde, mekân tasarımı eğitiminin sanal ortamlarla entegrasyonu, Web 4.0 ve akıllı öğrenme teknolojilerinin ivme kazanması sayesinde hızlanmış; Metaverse, artırılmış gerçeklik (AR), sanal gerçeklik (VR), karma gerçeklik ve yapay zekâ gibi yenilikçi teknolojilerin mimarlık fakültelerindeki tüm programlara entegre edilmesi hedeflenmiştir. Ural (2025) tarafından kaleme alınan "Mekân Tasarımında Malzeme Bilgisi Eğitimi İçin Artırılmış Gerçeklik Destekli Yeni Nesil Yaklaşımlar" başlıklı çalışmada, tasarımsal süreçlerin temel bileşenlerinden biri olan malzeme bilgisinin, lisans eğitimi sürecinde yeterince deneyimlenmediğine ve bu durumun genellikle yalnızca mesleki yaşamda telafi edilmeye çalışıldığına dikkat çekilmektedir. Bu eksikliği, sanal ortam teknolojilerinin kullanımı ile giderilebileceği belirtilmiştir.

Çipiloğlu Yıldız ve çalışma arkadaşları (2021), artırılmış gerçeklik uygulamalarını mimari miras eğitiminde kullanmayı hedeflemiş ve bu yolla mimarlık tarihi derslerine dolaylı katkılar sağlamayı amaçlamışlardır. Nas ve Kavut (2023), iç mekân tasarımı stüdyo derslerinde sanal gerçeklik teknolojisinin kullanımını irdeleyerek, görsel anlatıma dayalı eğitim yöntemlerinde VR teknolojisinin avantajlarını ortaya koymuşlardır. Turan ve Kavut (2022) ise metaverse kavramını kurgusal mekânlar ile sanat akımları perspektifinden değerlendirmiş ve özellikle seçmeli derslerde bu teknolojilerin eğitim amaçlı uygulanabilirliğini sorgulamışlardır. Bu çalışmalar, akıllı öğrenme yöntemlerinin ve ileri teknoloji odaklı pedagoji anlayışının müfredata entegre edilmesinin öğrencilerin yaratıcılığını ve akademik performansını anlamlı bir şekilde artırdığını açıkça ortaya koymaktadır.

2. Yöntem

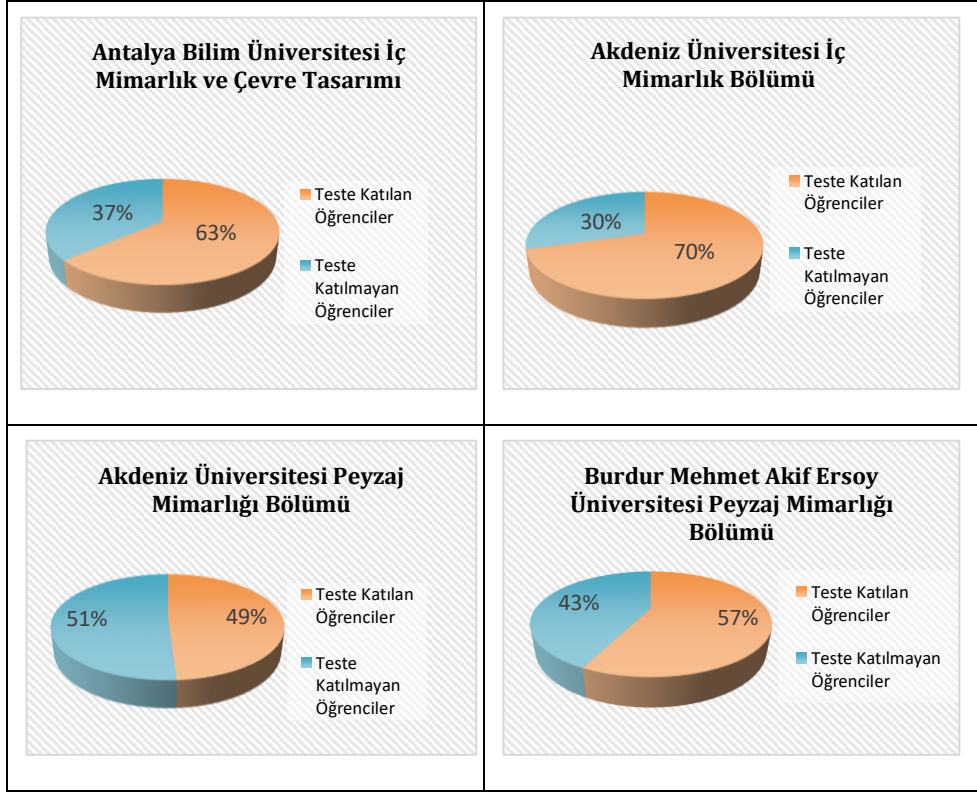
2.1. Çalışma grubu

Araştırmanın evrenini Antalya Bilim Üniversitesi (ABU) Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü öğrencilerinden 41; Akdeniz Üniversitesi (AKU) Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümü öğrencilerinden 71; AKU Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğrencilerinden 104; Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (MAKÜ) Mühendislik-Mimarlık

Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğrencilerinden 21 birinci sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 237 öğrenci oluşturmaktadır. ABU İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü öğrencilerinden 26 öğrenci (%63); AKU İç Mimarlık Bölümü öğrencilerinden 50 öğrenci (%70); AKU Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğrencilerinden 51 (%49); MAKÜ Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğrencilerinden 12 öğrenci (%57) katılım sağlamıştır (Şekil 1).

Şekil 1

Testlere Katılım Oranları



2.2. Veri Toplama Aracı

Çalışma materyalini üniversite birinci sınıf öğrencileri ve anket soruları oluşturmaktadır. Ankette iki farklı soru öğrencilere yönlendirilmiştir ve birinci soruda üniversite eğitimlerine başladıktan sonra yaratıcılıklarının ne zaman ilerlemeye başladıklarını düşündükleri sorulmuştur. Yaratıcılık gelişim sürelerinin incelenbilmesi amacıyla tasarım ağırlıklı ders içerikleriyle eğitime başlayan birinci sınıf öğrencileri tercih edilmiştir. Burada temel amaç geleneksel eğitim sistemi içerisinde yetişmiş öğrencilerin ilk defa tasarım ağırlıklı ders içerikleriyle enformel bir eğitim ortamında yaratıcılıklarının nasıl bir süreçten geçtiğinin ve ne kadar zamanda yaratıcı düşünmeye başladıklarının ortaya çıkartılmasıdır. İkinci soruda ise öğrencilerden yaratıcılıklarını ve yaratıcı düşünme yeteneklerini geliştirdiğini düşündükleri ilk üç dersi önem sırasına göre sıralamaları istenmektedir (Tablo 1).

İç Mimarlık Bölümü, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü öğrencileri araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini, Akdeniz Üniversitesi (AKU) Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümü ve Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Antalya Bilim Üniversitesi (ABU) Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü ile Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (MAKÜ) Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde öğrenime başlayan birinci sınıf öğrencileridir. Araştırma için etik kurul onayı ve kurum izni alındıktan sonra, stüdyo ortamında öğrencilere açıklamalar yapılarak gönüllülük esasına göre veriler toplanmıştır. İlgili bölümlerde eğitim alan ve

gönüllü olan öğrencilere 2021-2022 Yılı Bahar Yarıyılı içerisinde ikinci dönem vizelerden sonraki ilk üç hafta içerisinde hazırlanan anket soruları yönlendirilmiştir. Bu çalışma kapsamında elde edilen veriler, frekans ve yüzde dağılımları şeklinde analiz edilmiş, bu yönüyle tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerden yararlanılmıştır.

Tablo 1

Yaratıcılık Gelişim Süreleri ile Yaratıcılığa En Çok Katkısı Olan İlk Üç Ders Sıralamaları

Yaratıcılık gelişim süreleri:	
1. Üniversite eğitime başladıktan sonra yaratıcılığınızın ne zaman ilerlemeye başladığını düşünüyorsunuz?	a) 1-2 ay b) 2-4 ay c) 4-6 ay d) 6-8 ay e) Yaratıcılığım ilerlemedi
Yaratıcılığa en çok katkısı bulunan dersler:	
2. Üniversite eğitimi sürecinde aldığınız derslerden hangilerinin yaratıcılığınızı ve yaratıcı düşünme yeteneğinizi geliştirdiğini düşünüyorsunuz? Etki düzeyine göre ilk üç dersi sıralayınız.	Cevap 1. Cevap 2. Cevap 3.

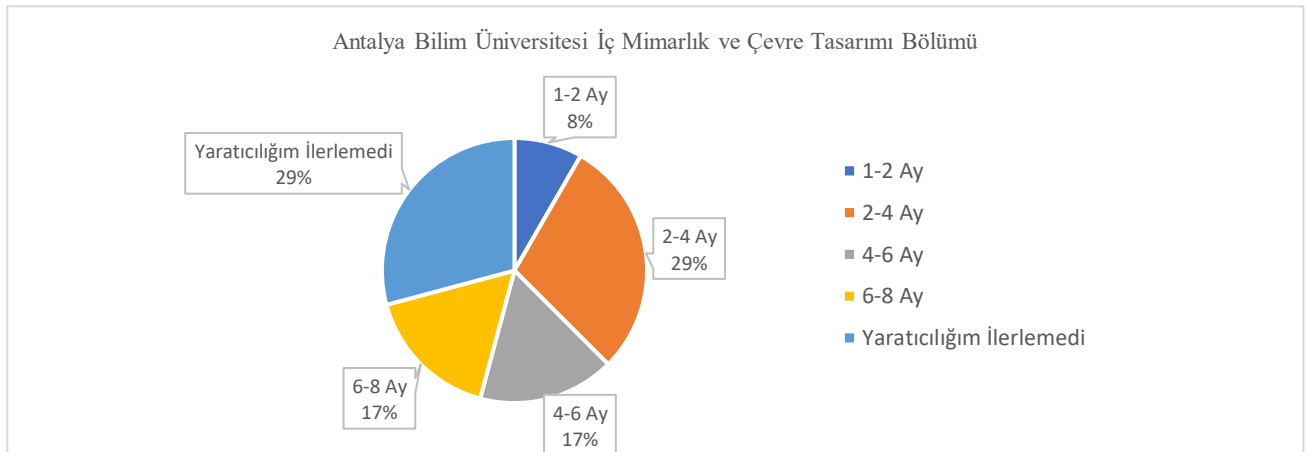
3. Bulgular

3.1. Öğrencilerin Yaratıcılıklarının İlerlemeye Başladıklarını Düşündükleri Süreler

Antalya Bilim Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü birinci sınıf öğrencilerinin yaratıcılıklarının gelişim süresine ilişkin verdikleri yanıtlar Şekil 2'de sunulmaktadır. Akdeniz Üniversitesi İç Mimarlık Bölümü öğrencilerinin eğitimlerine başladıktan sonra yaratıcılıklarının ne kadar süre içerisinde ilerlediği sorusuna verdikleri cevaplar Şekil 3'te verilmiştir.

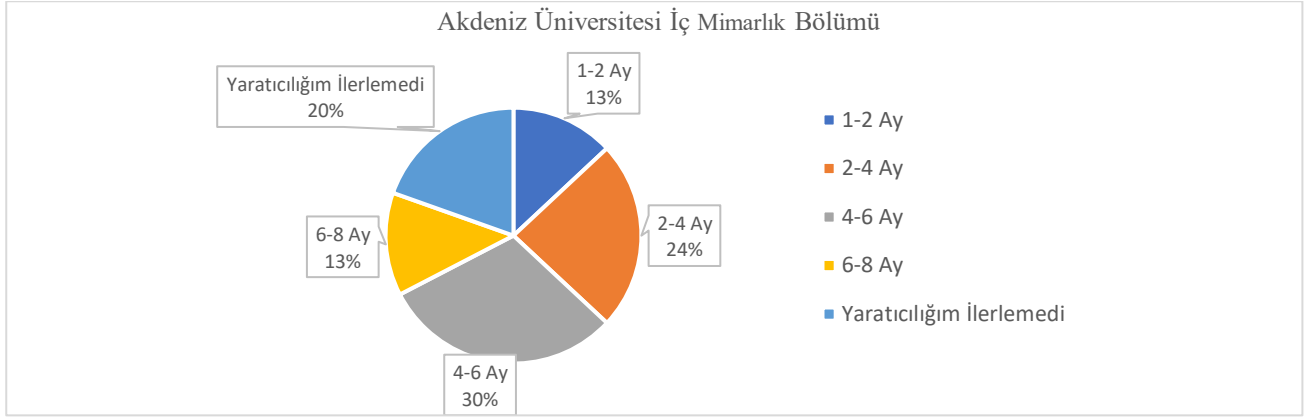
Şekil 2

Antalya Bilim Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Öğrencilerinin Yaratıcılıklarının İlerlemeye Başladıklarını Düşündükleri Üniversite Eğitim Süreleri



Şekil 3

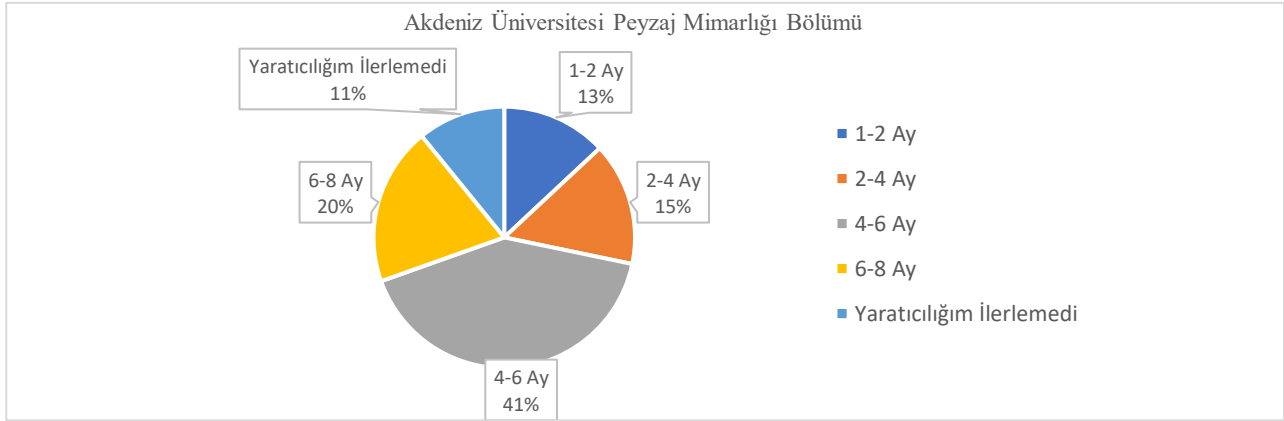
Akdeniz Üniversitesi İç Mimarlık Bölümü Öğrencilerinin Yaratıcılıklarının İlerlemeye Başladıklarını Düşündükleri Üniversite Eğitim Süreleri



Akdeniz Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğrencilerinin üniversite eğitimlerine başladıktan sonra yaratıcılıklarının ne kadar süre içerisinde ilerlediği sorusuna verilen cevaplar Şekil 4'te verilmiştir.

Şekil 4

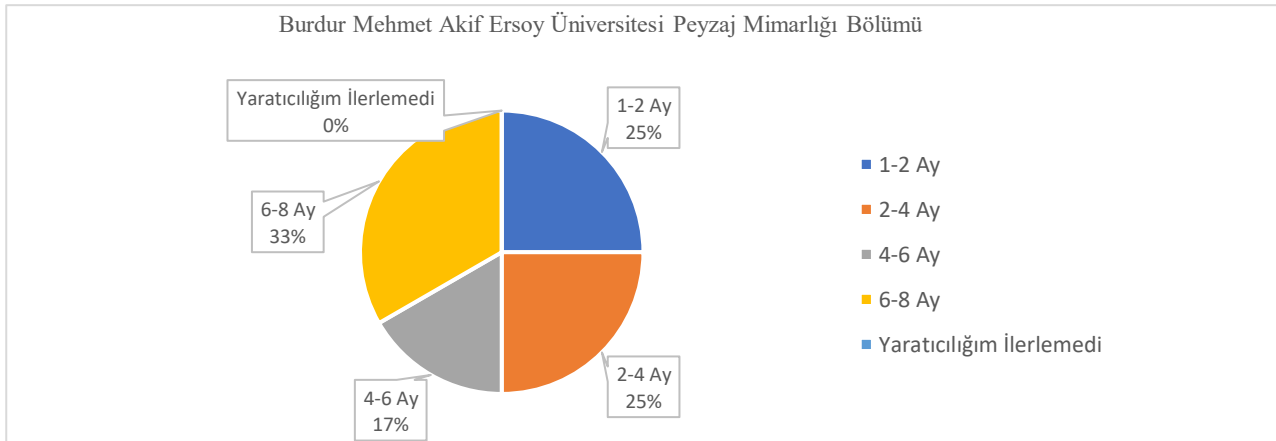
Akdeniz Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Öğrencilerinin Yaratıcılıklarının İlerlemeye Başladıklarını Düşündükleri Üniversite Eğitim Süreleri



Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğrencilerinin üniversite eğitimlerine başladıktan sonra yaratıcılıklarının ne kadar süre içerisinde ilerlediği sorusuna verilen cevaplar Şekil 5'te verilmiştir.

Şekil 5

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Öğrencilerinin Yaratıcılıklarının İlerlemeye Başladıklarını Düşündükleri Üniversite Eğitim Süreleri



3.2. Öğrencilerin Yaratıcılıklarına En Çok Katkıda Bulunduklarını Düşündükleri Dersler

Antalya Bilim Üniversitesi'nde İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü öğrencilerinin eğitim programında, yaratıcılıklarını ve yaratıcı düşünme becerilerini en çok geliştirdikleri üç ders, Tablo 2'de belirtilmiştir.

Tablo 2

Antalya Bilim Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Öğrencilerinin Yaratıcılıklarını ve Yaratıcı Düşünme Yeteneklerini Geliştirdiğini Düşündükleri Dersler

1. Sırada Tercih Edilen Ders:	n (Katılımcı Sayısı)	Yüzde (%)
Interior Design Studio	14	58,33
Basic Design	8	33,33
Model Making	1	4,17
English	1	4,17
2. Sırada Tercih Edilen Ders:		
Basic Design	9	42,86
Interior Design Studio	6	28,57
Technical Drawing	4	19,05
History of Interior Design	1	4,76
English	1	4,76
3. Sırada Tercih Edilen Ders:		
Technical Drawing	4	28,57
Model Making	4	28,57
Interior Design Studio	2	14,29
English	2	14,29
Basic Design	2	14,29
History of Interior Design	2	14,29

Akdeniz Üniversitesi İç Mimarlık Bölümü öğrencilerinin aldıkları eğitim içerisinde yaratıcılıklarını ve yaratıcı düşünme yeteneklerini en çok geliştirdiğini düşündükleri ilk üç ders Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Akdeniz Üniversitesi İç Mimarlık Bölümü Öğrencilerinin Yaratıcılıklarını ve Yaratıcı Düşünme Yeteneklerini Geliştirdiğini Düşündükleri Dersler

1. Sırada Tercih Edilen Ders:	n (Katılımcı Sayısı)	Yüzde (%)
Temel Tasarım	33	80,49
Desen	3	7,32
Perspektif	2	4,88
İç Mimarlık Tarihi	2	4,88
Teknik Resim	1	2,44
2. Sırada Tercih Edilen Ders:		
Perspektif	10	25,64
Desen	8	20,51
Teknik Resim	7	17,95
Temel Tasarım	7	17,95
Mimarlık Tarihi	3	7,69
İç Mimarlık Tarihi	1	2,56
Bilgisayar Destekli Çizim	1	2,56
Mobilya Tasarımı	1	2,56
Tasarım Stüdyosu	1	2,56
3. Sırada Tercih Edilen Ders:		
Desen	13	35,14
Perspektif	12	32,43

Teknik Resim	4	10,81
Mimarlık Tarihi	4	10,81
Teknik Çizim	1	2,70
Tasarım Kuramları	1	2,70
Bilgisayar Teknolojileri	1	2,70
Temel Tasarım-2	1	2,70

Akdeniz Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğrencilerinin aldıkları eğitim içerisinde yaratıcılıklarını ve yaratıcı düşünme yeteneklerini en çok geliştirdiğini düşündükleri ilk üç ders Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Akdeniz Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Öğrencilerinin Yaratıcılıklarını ve Yaratıcı Düşünme Yeteneklerini Geliştirdiğini Düşündükleri Dersler

1. Sırada Tercih Edilen Ders:	n (Katılımcı Sayısı)	Yüzde (%)
Temel Tasarım	42	89,36
Teknik Resim	2	4,26
Teknik Çizim	2	4,26
Botanik	1	2,13
2. Sırada Tercih Edilen Ders:		
Teknik Çizim	12	30,00
Teknik Resim	7	17,50
Sanat Tarihi	4	10,00
Peyzaj Sanat Tarihi	4	10,00
Peyzaj Teknik Resmi	4	10,00
Temel Tasarım	3	7,50
Dendroloji	2	5,00
Kariyer Planlama	1	2,50
Bitkisel Tasarım	1	2,50
Yapı Malzeme Bilgisi	1	2,50
Proje Sunum Teknikleri	1	2,50
3. Sırada Tercih Edilen Ders:		
Peyzaj Sanat Tarihi	11	30,56
Dendroloji	10	27,78
Yapı Malzeme Bilgisi	4	11,11
Sanat Tarihi	3	8,33
Bitki Fizyolojisi	2	5,56
Perspektif	2	5,56
Teknik Çizim	1	2,78
Kariyer Planlama	1	2,78%
Botanik	1	2,78%
Peyzaj Planlama	1	2,78%

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Öğrencilerinin aldıkları eğitim içerisinde yaratıcılıklarını ve yaratıcı düşünme yeteneklerini en çok geliştirdiğini düşündükleri ilk üç ders Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 6'da üniversite ve bölümlere göre en çok tercih edilen ilk üç ders verilmiştir. Temel Tasarım (%89,36) dersi Akdeniz Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğrencilerine göre ilk sırada gelirken ikinci sırada teknik çizim (%30), peyzaj sanat tarihi (%30,56) üçüncü sırada tercih edilmiştir. Akdeniz Üniversitesi İç Mimarlık Bölümü öğrencilerinin ilk tercihi Temel Tasarım (%80,49) dersi, ikinci sırada Perspektif (%25,64), üçüncü sırada ise Desen (%35,14) dersi olmuştur. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğrencilerinde yaratıcılıklarını en çok geliştiren birinci ders

Temel Tasarım (%50), ikinci ders Perspektif ve Maket Tekniği (%45,45), üçüncü ders Mimarlık Bilgisi (%20) olmuştur. Antalya Bilim Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü öğrencilerinin birinci sırada tercih ettikleri ders Interior Design Studio (%58,33), ikinci sırada Basic Design (%42,86), üçüncü sırada tercih edilen ders ise Technical Drawing (%28,57)'dir (Tablo 6).

Tablo 5

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Öğrencilerinin Yaratıcılıklarını ve Yaratıcı Düşünme Yeteneklerini Geliştirdiğini Düşündükleri Dersler

1. Sırada Tercih Edilen Ders:	n (Katılımcı Sayısı)	Yüzde (%)
Temel Tasarım	6	50,00
Çizim ve Grafik Anlatım Teknikleri	2	16,67
Perspektif ve Maket Tekniği	2	16,67
Stüdyo-1	2	16,67
2. Sırada Tercih Edilen Ders:		
Perspektif ve Maket Tekniği	5	45,45
Temel Tasarım	3	27,27
Çizim ve Grafik Anlatım Teknikleri	2	18,18
Mimarlık Bilgisi	1	9,09
3. Sırada Tercih Edilen Ders:		
Mimarlık Bilgisi	2	20,00
Temel Tasarım	2	20,00
Bilgisayar Destekli Tasarım	2	20,00
Peyzaj Mimarlığına Giriş	1	10,00
Peyzaj Mühendisliği	1	10,00
Perspektif ve Maket Tekniği	1	10,00
Topografya	1	10,00

Tablo 6

Üniversite ve Bölümlere Göre Yaratıcılığa En Çok Katkı Sağlayan Dersler ve Tercih Yüzdeleri

Üniversite ve Bölüm	1. Ders ve Tercih Yüzdesi		2. Ders ve Tercih Yüzdesi		3. Ders ve Tercih Yüzdesi	
	Ders Adı	Tercih Yüzdesi	Ders Adı	Tercih Yüzdesi	Ders Adı	Tercih Yüzdesi
ABU İç Mimarlık ve Çevre Tas. Böl.	Interior Design Studio	%58,33	Basic Design	%42, 86	Technical Drawing	%28,57
AKÜ İç Mimarlık Böl.	Temel Tasarım	%80,49	Perspektif	%25,64	Desen	%35,14
AKÜ Peyzaj Mimarlığı Böl.	Temel Tasarım	%89,36	Teknik Çizim	%30,00	Peyzaj Sanat Tarihi	%30,56
MAKÜ Peyzaj Mimarlığı Böl.	Temel Tasarım	%50,00	Perspektif ve Maket Tekniği	%45,45	Mimarlık Bilgisi	%20,00

4. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, farklı üniversitelerdeki iç mimarlık ve peyzaj mimarlığı bölümlerinde eğitim gören birinci sınıf öğrencilerinin yaratıcı düşünme becerilerinin gelişim sürecine ilişkin farkındalıkları ve bu gelişime katkı sağlayan ders tercihlerine dair görüşleri incelenmiştir. Elde edilen bulgular, öğrencilerin yaratıcılıklarını en çok geliştirdiğini düşündükleri derslerin büyük oranda stüdyo temelli tasarım dersleri olduğunu göstermektedir. Tasarım ağırlıklı eğitim programlarında uygulamalı ve deneyimsel öğrenme ortamlarının yaratıcı düşünmenin gelişiminde kilit rol oynadığını ortaya koymaktadır. Tasarım stüdyoları, bilişsel yeteneklerin keşfedildiği düşünce işleme atölyeleri olarak kabul

edilebilir. Bu stüdyolar, her türlü tasarım çalışmasının yapıldığı ve öğrencilere hem teorik hem de pratik bilgilerin kullanıldığı tasarlama süreçlerini öğretmeyi amaçlamaktadır. Mimarlık, peyzaj mimarlığı, iç mimarlık, şehir ve bölge planlama, moda tasarımı, endüstri ürünleri tasarımı vb. gibi tasarım odaklı disiplinlerde stüdyolar, eğitimin temelini oluşturmaktadır.

Uzun eğitim yılları içerisinde sınav odaklı eğitim görmüş bireylerin yakınsak düşünme becerileri gelişirken, farklı alanlardan bilginin sentezini gerektiren ıraksak düşünme becerileri daha az gelişmektedir. Bu sebeple öğrencilerin birinci sınıfta katıldıkları ilk stüdyo deneyimi, bir adaptasyon zorluğu yaratabilmektedir. İlk kez deneyimledikleri bu eğitim sistemi farklı bir öğrenme sürecine ve düşünme tarzına uyum sağlamayı gerektirir. Bu deneyim esnek, eleştirel, yaratıcı ve çok boyutlu düşünme becerileriyle yoğun bir şekilde karşılaşmaları anlamına gelmektedir. Önceki eğitim sistemlerinden farklı bir yapıyla yüzleşmelerini ve ıraksak düşünebilme yetisinin kazanılmasını sağlamaktadır (Acar, Ünver & Sosyal Acar, 2019).

Temel Tasarım dersi, öğrenciler tarafından en çok yaratıcı gelişime katkı sağlayan ders olarak gösterilmiştir (AKÜ Peyzaj Mimarlığı %89,36; AKÜ İç Mimarlık %80,49; MAKÜ Peyzaj Mimarlığı %50). Bununla birlikte, bazı üniversitelerde Perspektif, Desen, Maket Tekniği, Teknik Çizim gibi diğer görsel-işitsel ve mekânsal üretim becerilerini geliştiren dersler de öğrenciler tarafından önemli görülmüştür (Tablo 6). ABU İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü öğrencilerinin birinci tercihi olan "Interior Design Studio" dersi, yaratıcı üretimin doğrudan pratiğe döküldüğü bir alan olarak öne çıkmaktadır. Tasarım stüdyosu ortamının öğrenciler üzerinde hem bireysel hem de grup çalışmaları aracılığıyla esnek ve özgün düşünme yeteneklerini geliştirmede etkili olduğunu göstermektedir. Öğrenciler, üniversiteye kadar aldıkları sınav odaklı eğitimden farklı olarak, stüdyoda uzun saatler boyunca tasarım ağırlıklı bir eğitim programıyla karşılaşır. Bu süreç, hazır bilginin ötesine geçmeyi, beyin fırtınası yapmayı, yeniden yorumlamayı, ıraksak düşünmeyi ve kitaplarda bulunmayan örtük bilgiye ulaşmayı teşvik eder. Bu şekilde, daha yaratıcı ve yenilikçi ürünlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlanır. Yaratıcı düşünmenin teşvik edildiği dinamik ve katılımcı bir ortam yaratılan tasarım stüdyolarında uygulamalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme, STEAM yaklaşımı (Bilim, Teknoloji, Mühendislik, Sanat ve Matematik disiplinlerinin entegrasyonu) (Özkaya, Bulut & Şahin, 2022; Sirajudin, Suratno & Pamuti, 2021), sanal gerçeklik ve akıllı teknolojiler benzeri disiplinler arası yöntemler geliştirilmektedir (Samaniego, Usca, Salguero & Quevedo, 2024). Bu nedenle tasarım eğitimi programlarının içeriği oluşturulurken yaratıcılığı tetikleyen uygulamalı süreçlere daha fazla yer verilmesi pedagojik açıdan önem arz etmektedir.

Araştırılması amaçlanan diğer konu da farklı üniversitelerde öğrenim gören iç mimarlık ve peyzaj mimarlığı birinci sınıf öğrencilerinin yaratıcılık gelişim sürecine yönelik öz farkındalıklarını karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesidir. Yaratıcılık, tasarım temelli bölümlerde temel bir yetkinlik olarak kabul edilmekte ve bu becerinin ne zaman gelişmeye başladığına dair öğrenci algısı, eğitim sürecinin etkinliğini değerlendirme açısından önemli bir göstergedir. Farklı üniversitelerden elde edilen veriler, yaratıcılığın gelişim sürecine dair öğrenci görüşlerinin zaman açısından farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. ABU İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü birinci sınıf öğrencilerinden %29'u yaratıcılıklarının üniversite eğitimlerinin erken dönemlerinde (2-4 ay) gelişmeye başladığını ifade ederken %29'u ise yaratıcılıklarının ilerlemediğini belirtmektedirler. AKÜ İç Mimarlık Bölümü (%30) ve Peyzaj Mimarlığı Bölümü (%41) öğrencilerinin ise büyük çoğunluğu 4-6 ay sonunda yaratıcı düşünme yeteneği kazandığını ifade etmektedir. MAKÜ Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğrencilerinden %33'ü ise diğer üniversitelerden farklı olarak yaratıcı sürecin 6-8 ay arasında gelişim gösterdiği sonucuna ulaşmaktadır (Şekil 2,3,4,5). Elde edilen bulgular, üniversiteler arasında yaratıcılığın gelişim sürecine yönelik öğrenci farkındalıklarının değiştiğini ve bu farkın eğitim programlarının yapısı, uygulamalı derslerin

niteliği ve öğretim elemanlarının yaklaşımlarıyla doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Yaratıcı gelişimin sadece eğitim içeriğiyle değil aynı zamanda öğretim yöntemi, öğrenciye sunulan destek, stüdyo olanakları ve öğrenci bireyselliği gibi çok boyutlu faktörlerle ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın bulguları doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Yaratıcılığı en çok geliştiren dersler, öğrenciler tarafından büyük oranda stüdyo temelli tasarım dersleri olarak belirtilmiştir. Özellikle Temel Tasarım ve Interior Design Studio gibi uygulamalı dersler, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmede ön plandadır.
- Öğrencilerin yaratıcılık gelişimine dair farkındalıkları üniversitelere göre farklı zaman dilimlerine yayılmaktadır. Bu farklılık eğitim programı yapısı, ders içerikleri, stüdyo imkanları ve öğretim stratejileri gibi etkenlerle ilişkilidir.
- Yaratıcı düşünmenin gelişimi yalnızca ders içerikleriyle değil aynı zamanda eğitim ortamının sunduğu olanaklar, öğretim elemanlarının rehberliği ve öğrencinin kendi öğrenme tarzıyla da doğrudan ilişkilidir.
- Tasarım stüdyolarının, öğrencilerin kavramsal düşünme, problem çözme ve yaratıcı ifade becerilerini geliştirme açısından önemli bir rol oynadığı görülmüştür. Bu nedenle, tasarım eğitimi veren bölümlerin, stüdyo temelli eğitimi güçlendirmesi ve öğrenci merkezli, deneyimsel öğrenmeye dayalı yaklaşımları benimsemesi önerilmektedir.
- Her bir üniversitenin kendi programını bu tür analizlerle değerlendirerek yenilemesi, yaratıcı potansiyelin daha erken dönemde fark edilmesini sağlayacaktır.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazarlar çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir.

Etik Beyan

“Tasarım odaklı eğitimde yaratıcılığın gelişimi: Öğrenci deneyimleri ve ders katkılarına yönelik nitel bir inceleme” başlıklı çalışmamın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır ve veriler toplanmadan önce Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan 06.10.2021 tarih ve GO 2021/345 sayılı etik kurul izni alınmıştır. Karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde “Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun” hiçbir sorumluluğunun olmadığını, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim.

Yazar Katkıları

Tüm yazarlar, çalışmanın kuramsal çerçevesinin oluşturulması ve araştırmanın tasarlanmasına katkı sağlamıştır.

Yapay Zekâ Kullanımına Dair Beyan

Bu çalışmanın yazım sürecinde yalnızca dilsel düzenleme (ifade iyileştirmesi) amacıyla ChatGPT adlı üretken yapay zeka aracı sınırlı şekilde kullanılmıştır. Bilimsel içerik, argümantasyon, veri analizi ve sonuçlar tamamen yazarlar tarafından oluşturulmuştur. Üretken yapay zekâ kullanımından doğabilecek her türlü etik ve bilimsel sorumluluk yazarlara aittir.

Ek Bilgi

Sunulan çalışma, birinci yazarın ikinci yazar rehberliğinde hazırladığı doktora tezinden geliştirilmiştir.

Teşekkür

Bu çalışma, “İç Mimarlık ve Peyzaj Mimarlığı Programlarında Bilişsel Yetenek-Yaraticılık ilişkisi ve Eğitimin Yaraticılık Üzerine Etkileri” başlıklı doktora tez verileri kullanılarak hazırlanmıştır. Çalışmaya anketini doldurarak destek olan öğrencilere, zaman ayırdıkları için değerli öğretim üyelerine ve 100/2000 Doktora Burs Projesi’nden dolayı YÖK’e ve ayrıca desteklerinden dolayı TÜBİTAK’a teşekkür ederiz.

Kaynakça

- Acar, A., Ünver, E., & Sosyal Acar, A. Ş. (2019). Mimarlık bölümü birinci sınıf öğrencilerinin görsel-mekânsal becerileri üzerine bir araştırma. *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 36(2), 73–92.
- Andreasen, N. C. (2019). *Yaratıcı beyin: Dehanın nörobilimi* (K. Güney, Çev., 9. baskı). Akılçelen Kitaplar.
- Bayazıt, N. (2011). *Endüstri tasarımı temel kavramları*. İdeal Kültür & Yayıncılık.
- Bessis, P., & Jaqui, H. (1973). *Yaraticılık nedir?* İstanbul Reklam Yayınları.
- Chien, C. Y., & Hui, A. N. (2010). Creativity in early childhood education: Teachers’ perceptions in three Chinese societies. *Thinking Skills and Creativity*, 5(2), 49–60.
- Corbusier, L. (1931). *Toward a new architecture*. The Architectural Press.
- Çellek, T., & Sağocak, A. M. (2014). *Temel tasarım sürecinde yaratıcılık*. Grafik Tasarım Yayıncılık.
- Çipiloğlu Yıldız, Z., Türker, M., & Ak, R. (2021). Mimari miras eğitiminde artırılmış gerçeklik ve fotogrametri desteği. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 14(2), 137–149. <https://doi.org/10.17671/gazibtd.792539>
- De Gregorio, S., De Vita, M., & Paris, A. (2023). Flexibility; a critical concern in concept development in the early stages of architectural design process (case study: universities in Tehran). *International Journal of Technology and Design Education*. <https://doi.org/10.1007/s10798-023-09788-6>
- Dorst, K., & Cross, N. (2001). Creativity in the design process: Co-evolution of problem–solution. *Design Studies*, 22(5), 425–437.
- Kao, J. (1991). *Managing creativity*. Prentice Hall.
- Kaya, P., & Bilgiç, D. E. (2020). The process of creativity and concept development in interior architecture design education. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 10(3), 271–284.
- Lowenfeld, V., & Brittain, W. L. (1987). *Creative and mental growth*. Prentice Hall.
- Nas, S., & Kavut, İ. E. (2023). İç mimarlık eğitiminde sanal gerçeklik uygulamalarının önemi. *Mimarlık ve Yaşam*, 8(2), 285–298. <https://doi.org/10.26835/my.1141445>
- Onur, D., & Zorlu, T. (2017). Tasarım stüdyolarında uygulanan eğitim metotları ve yaratıcılık ilişkisi. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 7(4), 542–555.

- Özkaya, A., Bulut, S., & Şahin, G. (2022). STEM etkinliklerinin öğretmenlerin yaratıcı tasarım becerilerine etkisinin incelenmesi. *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 5(1), 1–17.
- Park, E. J., & Lee, S. (2022). Creative thinking in the architecture design studio: Bibliometric analysis and literature review. *Buildings*, 12(6), 828. <https://doi.org/10.3390/buildings12060828>
- Samaniego, M., Usca, N., Salguero, J., & Quevedo, W. (2024). Creative thinking in art and design education: A systematic review. *Education Sciences*, 14(2), 192. <https://doi.org/10.3390/educsci14020192>
- Sirajudin, N., Suratno, J., & Pamuti. (2021, March). Developing creativity through STEM education. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 1806, No. 1, p. 012211). IOP Publishing. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1806/1/012211>
- Sönmez, V. (1993). *Yaratıcı okul, öğretmen, öğrenci, yaratıcılık ve eğitim* (ss. 148–153). Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Turan, T., & Kavut, İ. E. (2022). Gerçeküstü sanat akımının kurgusal mekânlara ve Metaverse kavramına katkısının norm bağlamında incelenmesi. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 7(1), 346–363. <https://doi.org/10.30785/mbud.1079846>
- Ural, A. G. (t.y.). Mekân tasarımında malzeme bilgisi eğitimi için artırılmış gerçeklik destekli yeni nesil yaklaşımlar. *Bilim Eğitim Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 9(1), 20–36.
- Yıldırım, H., & Kaya, L. G. (2022). COVID-19 pandemi dönemi online eğitim alan Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğrencilerinin bilişsel yetenek düzeylerinin araştırılması: MAKÜ Peyzaj Mimarlığı Bölümü örneği. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 10(3), 1177–1185.
- Yıldırım, H., & Kaya, L. G. (2025). New approaches and theories in understanding intelligence and cognitive ability processes. *Duzce University Journal of Science and Technology*, 13(2), 913–931. <https://doi.org/10.29130/dubited.1635523>

Extended Abstract

Introduction

The concept of creativity originates from the Latin term "creare," meaning to create, produce, or make. Over time, it has been defined through various perspectives, often emphasizing flexibility in ideas, fluency in thought, originality, and imagination (Andreasen, 2019; Lowenfeld & Brittain, 1987). Creativity is frequently associated with problem-solving (Bayazıt, 2011), innovation (Chien & Hui, 2010), and producing novel outcomes (Sönmez, 1993). Factors such as intellectual processes, personal traits, and environmental influences are integral to creativity (Le Corbusier, 1931; Dorst & Cross, 2001; Çellek & Sağocak, 2014). In design disciplines, creativity plays a pivotal role, necessitating the integration of accumulated knowledge with imagination to create new forms or improve existing ones. Design studios serve as dynamic spaces fostering creative thinking and innovation through collaborative and flexible approaches (Park & Lee, 2022).

A study titled "Creative Thinking in the Architecture Design Studio: Bibliometric Analysis and Literature Review" analyzed 658 articles published between 1982 and 2022, focusing on creativity in design studios through three perspectives: criteria and evaluation methods, idea generation and development, and pedagogical approaches (Park & Lee, 2022).

The research highlights the importance of open-ended and multidimensional approaches in design education, enabling students to synthesize knowledge and produce original outcomes.

In Turkish universities, theoretical and technical courses are complemented by project-based courses that form the backbone of design education. Design studios are interactive environments encouraging creativity, group collaboration, and improvisation, serving as platforms for developing critical and divergent thinking skills (De Gregorio et al., 2023). Such skills are essential for producing innovative designs and addressing complex problems in design fields like architecture, interior design, and landscape architecture.

Methodology

This study surveyed first-year students from interior architecture and landscape architecture programs at Akdeniz University (AKU), Antalya Bilim University (ABU), and Burdur Mehmet Akif Ersoy University (MAKÜ). Two questions were posed to the students: (1) When did you notice an improvement in your creativity after starting university? (2) Which three courses contributed the most to your creativity and creative thinking skills? Students ranked these courses in order of importance. Surveys were conducted during the spring semester of 2021-2022, following midterm exams.

Findings

ABU Students: Approximately 29% believed their creativity improved within 2-4 months, while another 29% felt no improvement.

AKU Students: Most students from both the Interior Architecture and Landscape Architecture programs reported noticing improvements within 4-6 months (30% and 41%, respectively).

MAKÜ Students: Around 33% indicated a development period of 6-8 months, differing from the other universities.

Students identified specific courses that significantly enhanced their creativity:

ABU:

First: Interior Design Studio (58.33%)

Second: Basic Design (42.86%)

Third: Technical Drawing (28.57%)

AKU (Interior Architecture):

First: Basic Design (80.49%)

Second: Perspective (25.64%)

Third: Drawing (35.14%)

AKU (Landscape Architecture):

First: Basic Design (89.36%)

Second: Technical Drawing (30.00%)

Third: Landscape Art History (30.56%)

MAKÜ:

First: Basic Design (50.00%)

Second: Perspective and Model Technique (45.45%)

Third: Architectural Knowledge (20.00%)

The data demonstrates the central role of studio-based and design-oriented courses in fostering creativity among students.

Discussion and Conclusion

Design studios can be regarded as workshops for cognitive skill discovery and processing. These studios aim to teach students the processes of designing by combining theoretical and practical knowledge. In design-oriented disciplines such as architecture, landscape architecture, interior architecture, urban planning, fashion design, and industrial design, studios form the foundation of education.

While traditional exam-focused education fosters convergent thinking skills, it often falls short in developing divergent thinking skills, which require synthesizing knowledge from various fields. For this reason, students' first experience in a design studio during their freshman year can pose adaptation challenges. This new educational system requires students to adapt to a different learning process and thinking style. It exposes them to intensive experiences of flexible, critical, creative, and multidimensional thinking. This allows students to confront a different structure compared to previous educational systems and enables them to acquire divergent thinking skills (Acar, Acar, & Ünver, 2019).

Unlike their prior exam-oriented education, students in design studios engage in extended hours of design-focused educational programs. This process encourages them to go beyond readily available knowledge, brainstorm, reinterpret, think divergently, and access tacit knowledge not found in books. This creates a foundation for the emergence of more creative and innovative outputs. Design studios provide a dynamic and participatory environment where creative thinking is fostered. Methods such as hands-on learning, project-based learning, the STEAM approach (integrating Science, Technology, Engineering, Art, and Mathematics), and interdisciplinary strategies are emphasized (Sirajudin, Suratno & Pamuti, 2021; Özkaya, Bulut & Şahin, 2022; Samaniego, Usca, Salguero & Quevedo, 2024).

The study concludes that studio-based design courses are the most impactful in enhancing students' creative thinking and creativity. These results illustrate the significant role of design and drawing courses conducted in studio settings in fostering students' creative thinking abilities. Design studios, associated with various concepts, serve as environments that help students acquire creative and flexible thinking skills. Through individual and group activities, students in these studios learn to think conceptually and flexibly.

Another aspect of the research concerns students' awareness of their creativity development. Comparing students in interior architecture and landscape architecture programs across different universities, it was evident that students experienced this development at different times. For example, 29% of ABU Interior Architecture and Environmental Design students reported that their creativity began improving early in their university education (2-4 months), while 29% stated no improvement at all. On the other hand, a significant proportion of AKU Interior Architecture (30%) and Landscape Architecture (41%) students noted that their creative thinking skills began to develop within 4-6 months. MAKÜ Landscape Architecture students, however, indicated a longer development period, with 33% reporting creativity development between 6-8 months (Figures 2, 3, 4, 5).

These findings provide diverse perspectives on the timing of creativity and creative thinking development among students from different universities and programs. They highlight the crucial role that educational programs and learning environments play in this process.